

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 25 september 1919 kl. 11 f. m.

Första särskilda utskottets utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inställande av skatteköp enligt kungörelsen den 4 februari 1811 jämte övriga författningar om användande av de till bruken och bergverken upplåtna rekognitionsskogarna.

Närvarande: herrar greve Hamilton, C. E. Svensson*, Nilsson i Skottlandshus, Holmquist, Bäckström, Barthelson, Ivar Pettersson, Örne*, Wohlin, Nilsson i Tånga*, Olsson i Kullenbergstorp, Bärge, Waldén, von Sneidern, Magnusson i Skövde, Wigforss*, Öhngren, Gunnar Andersson*, Johansson i Uppmälby, Johansson i Kullersta och Hedin.

* Icke närvarande vid justeringen.

I en till riksdagen den 2 augusti 1919 avlåten, till första särskilda utskottet överlämnad proposition, nr 14, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen besluta,

att skatteköp i den ordning kungl. kungörelsen den 4 februari 1811 jämte övriga om användande av de till bruken och bergverken upplåtna rekognitionsskogar utfärdade författningar föreskriva icke vidare skall äga rum, dock att Nävekvarns bruks aktiebolag, som anhängiggjort och fullföljt ansökning att såsom ägare av Tunabergs kopparverk i nämnda ordning skatteköpa vissa genom skattläggning enligt berörda författning uppkomna hemman å Tuna bergslags allmänning i Södermanlands län, eller dess rättsinnehavare må äga att av statsmedel utbekomma ersättning för de kostnader, som varit förenade med ansökningen och dess fullföljande, vilken ersättning i brist av åsämjande må på statsverkets bekostnad bestämmas genom tre skiljemän, av vilka länsstyrelsen må utse en, sökanden eller hans rättsinnehavare en och domaren i orten den tredje.

Bihug till urtima riksdagens protokoll 1919. 11 saml. 1 avd. 5 häft. (Nr 5.) 1

I särskild proposition, varöfver utskottet denna dag avgivit utlåtande (nr 4), har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen besluta, att i avbidan på utredning och förslag rörande revision av gällande bestämmelser om skatteköp, tillsvidare och intill dess annorlunda kunde varda beslutat, skatteköp med vissa undantag skulle inställas. Bland de sålunda undantagna fallen äro skatteköp av rekognitionshemman, vilka enligt kungl. kungörelsen den 4 februari 1811 jämte övriga författningar om användande av de till bergverken och bruken upplåtna rekognitionsskogar kunna till skatte lösas. Med avseende å sistnämnda hemman föreslås i nu ifrågavarande proposition, att skatteköp i den ordning berörda kungörelse stadgar icke vidare skall äga rum. Föredragande departementschefen framhåller, att, om man icke anser anledning finnas att öfverhuvud bibehålla skatteköpsrätten i dess nuvarande form till jord av krono natur, lära särskilda skäl gälla för inställande av skatteköpen med avseende å de skogsområden, som kunna skatteköpas jämlikt 1811 års förut berörda kungörelse. Någon ytterligare utredning i liknande syfte som rörande skatteköpen i övrigt funnits erforderlig har departementschefen icke ansett vara påkallad rörande skatteköp enligt nämnda kungörelse och har därför inställandet av sistnämnda skatteköp ansetts böra bliva definitivt.

Rörande frågan om fortfarande förefintligheten av skogar, varå 1811 års författning kan anses tillämplig och vilka icke blivit enligt samma författning indelade och skattesålde, har i statsrådsprotokollet upplysts, att kammarkollegium saknar möjlighet att lämna någon fullt exakt upplysning, huruvida ännu kvarstå några dylika skogar, beträffande vilka ansökning om skatteköp ännu icke anhängiggjorts. Kollegium har emellertid ansett, att redan möjligheten av att numera ett skatteköpsanspråk skulle kunna framställas mot kronan med stöd av 1811 års författning, borde föranleda, att densamma för dylikt fall uttryckligen sattes ur kraft.

Vad angår frågan, huruvida hos vederbörande ämbetsmyndighet äro anhängiga ärenden om skatteköp jämlikt 1811 års författning, meddelar departementschefen, att kammarkollegium upplyst, att för närvarande endast ett sådant ärende vore anhängigt, nämligen om skatteköp under Tunabergs kopparverk av vissa genom skatläggning enligt berörda författning uppkomna hemman å Tuna bergslags allmänning i Södermanlands län. Kungl. Maj:ts förslag innefattar nu, att även detta skatteköp skall inställas, men att rätt skall förbehållas sökanden av skatteköpet att av statsmedel utbekomma ersättning för de kostnader, som varit förenade med ansökningen och dess fullföljande.

Under åberopande av den utredning, för vilken chefen för finansdepartementet till ovannämnda, vid propositionen fogade statsrådsprotokoll redogjort, får utskottet på de skäl, departementschefen till stöd för propositionen anfört, hemställa, *Utskottet.*

att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition, besluta,

att skatteköp i den ordning kungl. kungörelsen den 4 februari 1811 jämte övriga om användande av de till bruken och bergverken upplåtna rekognitions-skogar utfärdade författningar föreskriva icke vidare skall äga rum, dock att Nävekvarns bruks aktiebolag, som anhängiggjort och fullföljt ansökning att såsom ägare av Tunabergs kopparverk i nämnda ordning skatteköpa vissa genom skattnämnings enligt berörda författning uppkomna hemman å Tuna bergslags allmänning i Södermanlands län, eller dess rättsinnehavare må äga att av statsmedel utbekomma ersättning för de kostnader, som varit förenade med ansökningen och dess fullföljande, vilken ersättning i brist av åsämjande må på statsverkets bekostnad bestämmas genom tre skiljemän, av vilka länsstyrelsen må utse en, sökanden eller hans rättsinnehavare en och domaren i orten den tredje.

Stockholm den 24 september 1919.

På första särskilda utskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Reservationer:

av herr *Barthelson*, som, med instämmande av herrar *Nilsson* i Skottlandshus, *Magnusson* i Skövde och *Hedin*, anført följande:

»I föreliggande kungl. proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen besluta,

att skatteköp i den ordning kungl. kungörelsen den 4 februari 1811 jämte övriga om användande av de till bruken och bergverken upplåtna rekognitionsskogar utfärdade författningar föreskriva icke vidare skall äga rum — — — —.

Av den utredning, som i propositionen framlägges, synes, att det föreslagna upphävandet av skatteköpsrätten skulle komma att drabba bl. a. innehavarna av Nävekvarns bruk (Tunabergs kopparverk), som redan med tillämpning av gällande bestämmelser beviljats rätt att efter värdering skatteköpa viss del av den allmänning — Tuna bergslags allmänning — vartill de enligt bergskollegii utslag 1757 ägt nyttjanderätt till husbehov.

Att innehavarna av nämnda bruk verkligen erhållit denna skatteköpsrätt framgår av den kungl. propositionen, varur följande anföres.

Tunabergs kopparverk berättigades redan år 1879 att, i den ordning 1811 års jämte övriga om användande av de bruken och bergverken upplåtna rekognitionsskogarna utfärdade författningar föreskreve, efter skedd skattläggning till skatte lösa så stor del av allmänningen, som med undantag för nödig skog för härtill berättigade hemman och lägenheter kunde vara för verkets behov erforderlig. Sedan på grund av detta kungl. brev skattläggning ägt rum, fastställde kammarkollegium densamma den 12 oktober 1908 under förklaring, att, sedan kopparverkets ägare inbetalat stadgade köpeskillingar, skattebrev å hemmanen skulle efter anmälan därom utfärdas.

Detta kammarkollegii utslag blev genom Kungl. Maj:ts dom den 19 mars 1908 stadfäst, i det däri ogillades den talan, som av advokatfiskalen anhängiggjorts mot kopparverkets innehavare med yrkande, att dessa skulle avstå sin dispositionsrätt till ifrågavarande allmänning, emedan kopparverket nedlagts. Kronans talan ogillades »emedan berörda av kammar- och kommerskollegierna den 26 februari 1889 meddelade utslag, varigenom ägarna av kopparverket i den av Kungl. Maj:t föreskrivna

ordning erhållit rättighet att skatteköpa viss del av allmanningen, vunnit laga kraft, samt den omständigheten, att de enligt bergskollegiets utslag den 5 juli 1757 gjorda förutsättningar och givna villkor för nyttjanderättsupplåtelsens bestånd i ett eller annat avseende saknades eller efter-satts, icke kunde leda därtill, att rättigheten till den för kopparverket enligt kammar- och kommerskollegiernas berörda utslag bibehållna del av allmanningen förverkats, utan ägarnas av kopparverket rätt till skatteköp måste anses hava på grund av detta utslag med bindande verkan avgjorts efter de förhållanden, som vid undersökningen antagits vara för handen.

Då ett riksdagens godkännande av den kungl. propositionen, i vad den berör Tuna bergslags allmanning, komme att få retroaktiv verkan, varigenom staten skulle komma i den egendomliga ställningen, att den måste återkalla av den själv gjorda utfästelser, anse vi, att den kungl. propositionen i denna del ej bör bifallas.

Vi hava inom utskottet därför yrkat, att utskottets hemställan måtte lyda:

att Riksdagen må, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 14, besluta, att skatteköp i den ordning kungl. kungörelsen den 4 februari 1811 jämte övriga om användande av till bruken och bergverken upplåtna rekognitionsskogar utfärdade författningar föreskriva icke vidare skall äga rum; dock att vad sålunda stadgats icke skall äga tillämpning i fråga om sådana skatteköp av ifrågavarande slag, beträffande vilka från statens sida lämnats utfästelse med tillämpning av gällande bestämmelser.»

samt av herr *Olsson* i Kullenbergstorp.
